

**“МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ТАНГАРАГ ӨРГӨХ ЁСЛОЛЫН
ЖУРАМ БАТЛАХ ТУХАЙ” УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН
ТАЛААРХ ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ
САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2021 оны 6 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Ё.Баатарбилэг

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх журмыг Улсын Их Хурал тогтооно.” гэж, мөн Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 93 дугаар зүйлийн 93.1 дэх хэсэгт “Улсын Их Хурал шийдвэр гаргахаар хууль тогтоомжид заасан болон хууль хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон аливаа зохион байгуулалтын шинжтэй асуудлын талаар хариуцсан байгууллага, эрх бүхий албан тушаалтан саналаа ирүүлсэн бол холбогдох Байнгын хороо хуралдаанаараа хэлэлцэж санал, дүгнэлтээ шийдвэрийн төслийн хамт нэгдсэн хуралдаанд оруулах бөгөөд нэгдсэн хуралдаан Байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг хэлэлцэн холбогдох шийдвэрийг гаргана.” гэж заасны дагуу Төрийн байгуулалтын байнгын хорооноос “Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолын журам батлах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг санаачлан боловсруулж, 2021 оны 6 дугаар сарын 16-ны өдрийн хуралдаанаараа хэлэлцлээ.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчөөр сонгогдсон Ухнаагийн Хүрэлсүхийн тангараг өргөх ёслол, хүндэтгэлийн ажиллагааны бэлтгэлийг хангаж, зохион байгуулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг Улсын Их Хурлын дарга 2021 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрийн 40 дүгээр захирамжаар Улсын Их Хурлын дэд дарга Т.Аюурсайханаар ахлуулан байгуулсан болно.

Улсын Их Хурлын 1993 оны 40 дүгээр тогтоолын хавсралтаар батлагдсан Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тангараг өргөх ёслолын журамд 1997, 2013, 2017 онуудад тус тус нэмэлт, өөрчлөлт орж байсан байна. Журмыг шинэчлэн боловсруулахдаа Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолд зориулсан цэргийн жагсаал явуулж байсан уламжлалыг сэргээх, Улсын Их Хурлын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга Монгол Улсын Үндсэн хуулийн уг эхийг Төрийн хүндэт харуулын хамгаалалт дор залах, Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга Төрийн тамгыг танхимд залж, тангараг өргөх ёслолын дараа буцаан байранд нь залах, мөн бүрэн эрх нь дуусгавар болж байгаа Ерөнхийлөгчийг үдэн гаргах зэрэг зохицуулалтуудыг нэмж тусган журмыг шинэчлэн батлах төслийг боловсруулсан болно.

“Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолын журам батлах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг Байнгын хорооны хуралдаанаар хэлэлцэх үед Улсын Их Хурлын гишүүдээс асуулт асууж, үг хэлээгүй бөгөөд хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжиж, Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлж, батлуулах нь зүйтэй гэж үзлээ.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

“Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолын журам батлах тухай”
Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн талаарх Төрийн байгуулалтын байнгын
хорооны санал, дүгнэлтийг хэлэлцэн шийдвэрлэж, тогтоолын төслийг баталж
өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН
БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДАРГА

Ж.МӨНХБАТ

Төсөл

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2021 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Дугаар ...

Улаанбаатар
хот

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолын журам батлах тухай

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.“Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолын журам”-ыг хавсралтаар шинэчлэн баталсугай.

2.Энэ тогтоолыг баталсантай холбогдуулан “Журам батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 1993 оны 6 дугаар сарын 08-ны өдрийн 40 дүгээр тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

3.Энэ тогтоолыг 2021 оны 6 дугаар сарын 21-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

Гарын үсэг

Төсөл

Улсын Их Хурлын 2021 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдрийн ...-р тогтоолын
хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ТАНГАРАГ ӨРГӨХ ЁСЛОЛЫН ЖУРАМ

Монгол Улсын Их Хурал Ерөнхийлөгчөөр сонгогдсон гэж үзэж бүрэн эрхийг нь хүлээн зөвшөөрсөн хууль гаргасны дараа Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлаас товлон тогтоосон өдөр, цагт Монгол Улсын Их Хуралд Монгол Улсын Үндсэн хуулиар тогтоосон тангараг өргөнө.

Нэг.Тангараг өргөх ёслолын бэлтгэл

1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолд зориулан Д.Сүхбаатарын талбайд Төрийн далбаа мандуулсан байна.

2.Төрийн ордны "Их Монгол" танхим /цаашид "танхим" гэх/-ын тайзны гүнд хөх цэнхэр дэвсгэр дээр Монгол Улсын Төрийн сүлд залж, түүний баруун талд Монгол Улсын төрийн далбааг байрлуулсан байна. Төрийн далбааны дэргэд ам дөрвөлжин цагаан эсгий дэвсэж, хоёр талд Монгол Улсын төрийн хүндэт харуул зогссон байна.

Танхимын тайзны баруун талд шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгч, бүрэн эрх нь дуусгавар болж байгаа Ерөнхийлөгч болон Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын даргад зориулсан ширээ, сандал, танхимын тайзны зүүн талд Улсын Их Хурлын дарга, Ерөнхий сайд болон Улсын Их Хурлын Ерөнхий нарийн бичгийн даргад зориулсан ширээ, сандал, танхимын тайзны голд шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгч тангараг өргөж, үг хэлэх индэр, тайзны зүүн, баруун жигүүрт Улсын Их Хурлын гишүүдийн суух сандлыг хивсэн дээр тус тус байрлуулсан байна.

3.Танхимын тайзны голд байрлуулсан индрийн дэргэд Монгол Улсын Үндсэн хуулийн уг эхийг байрлуулах тавцан, шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгчид зориулсан ширээн дээр Ерөнхийлөгчийн тангараг бичиг, гарын үсэг зурах үзэг болон бэх уусгагч тавьсан байна.

4.Тангаргийн хавтасны гадна нүүрний дээд хэсэгт Төрийн сүлдийг алтлаг өнгөөр дүрсэлж, шил талд нь "Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг" гэсэн үгийг монгол үсгээр, доод хэсэгт кирилл үсгээр тус тус дармалдсан байна. Хавтасны дотор талын эхний нүүрэнд "Алтан соёмбо" үсэг зурж, дараагийн нүүрэнд Ерөнхийлөгчийн тангаргийг монгол, кирилл үсгээр гүн хөх өнгөөр гоёмсог хэвлэсэн байна.

5.Танхимд Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын Үлгэр жишээ үлээвэр найрал хөгжим байрласан байна.

6.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолын ажиллагаанд Монгол Улсын Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүд, Үндсэн хуулийн цэцийн дарга, гишүүд,

Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч, шүүгчид, Ерөнхий прокурор болон Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллагын удирдах албан тушаалтан, улс төрийн намын удирдлага болон хэвлэл мэдээллийн ажилтнууд, иргэдийн төлөөлөл, гадаадын дипломат төлөөлөгчдийн газрын тэргүүн, зочдыг урьж оролцуулна.

Хоёр.Тангараг өргөх ёслол

1.Төрийн ёслол хариуцсан нэгжийн ажилтан зарлан мэдэгдэхэд танхимын тайзны баруун талаас Улсын Их Хурлын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга Монгол Улсын Үндсэн хуулийн уг эхийг Төрийн хүндэт харуулын хамгаалалт дор залж индрийн дэргэд тусгайлан бэлдсэн тавцанд байрлуулна.

2.Төрийн хүндэт харуул Их эзэн Чингис хааны хөшөөний өмнө ирж зогсоно.

3.Шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгч гэргий /нөхөр/-ийн хамт Төрийн ёслол хүндэтгэлийн “Өргөө” цогцолборын өмнө хүрэлцэн ирэхэд Төрийн ёслол хариуцсан нэгжийн дарга, Төрийн ордны Хамгаалалтын албаны дарга угтан авна.

Шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгч гэргий /нөхөр/-ийн хамт Их эзэн Чингис хааны хөшөөнд мэхийн ёслоод Төрийн ёслол хүндэтгэлийн “Өргөө” цогцолборын баруун хаалгаар морилно.

4.Улсын Их Хурлын дарга Улсын Их Хурлын гишүүдийн ирцийг мэдэгдэж Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдааны ажиллагааг нээж “Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Монгол Улсын Их Хуралд тангараг өргөнө” хэмээн зарлан мэдэгдэнэ.

5.Ийнхүү зарламагц Ерөнхийлөгч Тамгын газрын даргыг, дараа нь шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгч Төрийн ёслол хариуцсан нэгжийн даргыг дагуулан танхимын тайзнаа хүрэлцэн ирж, суудалдаа сууна. Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга Төрийн тамгыг залж бүрэн эрх нь дуусгавар болж байгаа Ерөнхийлөгчийн ширээнд байрлуулна. Бүрэн эрхийн хугацаа дуусгавар болж байгаа Ерөнхийлөгч, шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгч монгол үндэсний хувцастай байна.

6.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолын ажиллагааны үед Төрийн тамгыг хамгаалах үүргийг Төрийн хүндэт харуулын дарга гүйцэтгэнэ.

7.Шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгч индэрт гарч Монгол Улсын Үндсэн хуулийн уг эх дээр баруун гараа тавиад тангаргийг цээжээр дээдлэн дуудаж, ширээнээ эргэн очиж тангараг бичигт гарын үсгээ зурж, Улсын Их Хурлын даргад тангараг бичгээ гардуулна. Ийнхүү тангараг бичгээ гардуулсны дараа Төрийн далбааны дэргэдэх ам дөрвөлжин цагаан эсгий дээр очиж малгайгаа зүүн гартаа аван, зүүн хөл урагш нэг алхаж баруун өвдөг сөгдөн Төрийн далбаанаас адис авна.

8.Бүрэн эрх нь дуусгавар болсон Ерөнхийлөгч шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгч тангараг өргөсний дараа Төрийн тамгыг хадаг /нанжвандан/ дээр залж, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид хүндэтгэлтэйгээр өргөн барина. Шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгч Төрийн тамгыг хүндэтгэлтэйгээр гардан авч, тэргүүнээ бөхийлгөн адис авч ширээн дээрээ зална.

9.Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх хугацаанаас өмнө дуусгавар болсон тохиолдолд шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгч Төрийн ёслол хариуцсан нэгжийн даргыг дагуулан танхимын тайзнаа хүрэлцэн ирж өөрт нь зориулсан суудалд сууна.

10.Бүрэн эрх нь хугацаанаасаа өмнө дуусгавар болсон Ерөнхийлөгчийн оронд шинэ сонгогдсон Ерөнхийлөгчид Төрийн тамгыг Улсын Их Хурлын дарга энэ журмын Хоёрын 8 дахь заалтад заасны дагуу гардуулан өгнө.

11.Тангараг өргөсөн Ерөнхийлөгч Төрийн тамгыг ширээн дээрээ залмагц Улсын Их Хурлын дарга Ерөнхийлөгчид баяр хүргэж, хөгжимд Монгол Улсын Төрийн дуулал эгшиглэнэ. Төрийн дуулал эгшиглэж байхад ёслолын ажиллагаанд оролцож байгаа бүх хүн босож зогсоно.

12.Төрийн дуулал эгшиглэсний дараа иргэдийн төлөөлөл ахмад настан баяр хүргэж үг хэлж, хадаг, мөнгөн аягатай сүүг Ерөнхийлөгчид барина. Ерөнхийлөгч хадаг, мөнгөн аягатай сүүг хүлээж аваад Улсын Их Хурал болон ард түмэндээ хандаж индэрт үг хэлнэ. Ерөнхийлөгч үг хэлж дуусмагц Улсын Их Хурлын дарга Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолын ажиллагаа өндөрлөснийг мэдэгдэнэ.

13.Бүрэн эрхийн хугацаа дуусгавар болсон Ерөнхийлөгч Тамгын газрын даргаа дагуулан Ерөнхийлөгчийн өргөөнд хүрэлцэн ирнэ. Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга Төрийн тамгыг, Улсын Их Хурлын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга Монгол Улсын Үндсэн хуулийн уг эхийг Төрийн хүндэт харуулын хамгаалалт дор байранд нь буцаан зална.

14.Тангаргаа өргөсөн Ерөнхийлөгч Төрийн ёслол хүндэтгэлийн “Өргөө” цогцолбор дахь Монгол Улсын нэгдсэн тулгар төрийн уламжлалт есөн хөлт Их цагаан туганд хүндэтгэн ёсолж адис авна.

Гурав.Цэргийн ёслолын жагсаал

1.Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын Үлгэр жишээ үлээвэр найрал хөгжим, Төрийн хүндэт харуул, цэргийн ёслолын жагсаалд оролцох бие бүрэлдэхүүн Д.Сүхбаатарын талбайд жагсана.

2.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагч Төрийн ёслол хариуцсан нэгжийн даргыг дагуулан Төрийн ёслол хүндэтгэлийн “Өргөө” цогцолборын зүүн хаалгаар гарч, тусгайлан зассан тавцан дээр зогсоно. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн баруун хойд талд Батлан хамгаалахын сайд, зүүн хойд талд Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын дарга зогсоно.

3.Цэргийн жагсаал командлагч Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчид илтгэл өгнө. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нийт бие бүрэлдэхүүнтэй мэндчилнэ.

4.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагч нийт бие бүрэлдэхүүнд хандаж үг хэлнэ. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч үг хэлж дуусахад Үлгэр

жишээ үлээвэр найрал хөгжим Төрийн дуулал эгшиглүүлнэ. Төрийн дуулал эгшиглэх үед ёслолын буудлага хийнэ.

5.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолд зориулсан цэргийн ёслолын жагсаал явуулна.

Дөрөв.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн ажил хүлээлцэх

1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч өрөөндөө хүрэлцэн ирж ажил хүлээлцэнэ. Ажил хүлээлцэхэд Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн Нарийн бичгийн дарга байлцана.

Тав.Бүрэн эрх нь дуусгавар болсон Ерөнхийлөгчийг үдэх

1.Төрийн хүндэт харуул үдэж гаргахаар жагссан байна.

2.Бүрэн эрх нь дуусгавар болсон Ерөнхийлөгч Төрийн ёслол хүндэтгэлийн "Өргөө" цогцолбор дахь Монгол Улсын нэгдсэн тулгар төрийн уламжлалт есөн хөлт Их цагаан туганд хүндэтгэн ёсолж адис авна.

3.Бүрэн эрх нь дуусгавар болсон Ерөнхийлөгчийг Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга, Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын дарга, Төрийн ёслол хариуцсан нэгжийн дарга, Төрийн ордны Хамгаалалтын албаны дарга Төрийн ордны зүүн талын нуман хаалганы дотор талын талбайгаас үднэ.

Зургаа.Бусад

1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тангараг өргөх ёслолын ажиллагаа, цэргийн ёслолын жагсаалыг радио, телевиз, хэвлэл мэдээллийн бусад хэрэгслээр орон даяар шууд дамжуулна.

2.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид Улсын Их Хурлын дарга, Ерөнхий сайд бараалхаж баяр хүргэнэ.

3.Гадаадын зочин, төлөөлөгчид Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид бараалхаж баяр хүргэх ёслолыг Төрийн ёслол хариуцсан нэгж, Гадаад харилцааны яамны Дипломат ёслол хариуцсан нэгж хамтран зохион байгуулна.

4.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тангараг өргөсөнтэй холбогдуулан хүндэтгэлийн урлагийн тоглолт, дайллага, үндэсний бөхийн барилдааныг зохион байгуулж болно.